

ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

ΕΝΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ
ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΜΙΣΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΜΕΣΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ιδιότητα του πολίτη εκφοβισμός εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα
εχθρικότητα ανεκτικότητα υπευθυνότητα αντιαθιγγανισμός αλληλεγγύη
ξενοφοβία δικαιοσύνη έγκλημα σεβασμός σεξισμός διαφορετικότητα ρατσισμός
ειρήνη εθνικισμός προκατάληψη συμμετοχή αντισημιτισμός ισότητα ομοφοβία
ασφάλεια αξιοπρέπεια ισλαμοφοβία ελευθερία διάκριση δημοκρατία μίσος

NO HATE
SPEECH
MOVEMENT

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

ΕΠΙΠΕΔΟ 4

ΟΜΑΔΑ
12-24

ΔΙΑΡΚΕΙΑ
60'

ΟΜΑΔΑ Χ

Οι συμμετέχοντες συγκρίνουν τα δικαιώματα που αναγράφονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με διάφορες παραβιάσεις τους που συχνά υφίστανται οι νεαροί Ρομά.

ΘΕΜΑΤΑ Ρατσισμός και διάκριση, Ανθρώπινα Δικαιώματα, Ιδιωτική ζωή και ασφάλεια

ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ Επίπεδο 4

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΜΑΔΑΣ 12-24

ΔΙΑΡΚΕΙΑ 60 λεπτά

- ΣΤΟΧΟΙ
- Να διερευνήσουμε πώς τα θύματα της ρητορικής μίσους συχνά στερούνται και πολλά άλλα ανθρώπινα δικαιώματα.
 - Να ευαισθητοποιηθούμε για τα δικαιώματα των Ρομά και τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που συχνά βιώνουν.
 - Να συσχετίσουμε τα δικαιώματα που περιέχει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) με πραγματικά παραδείγματα καταχρηστικής συμπεριφοράς.

- ΥΛΙΚΑ
- Αντίγραφα των πληροφοριών για την Ομάδα Χ (ένα αντίγραφο για κάθε μικρή ομάδα)
 - Αρκετά αντίγραφα της ΕΣΔΑ (σύντομη μορφή). Θα χρειαστούν τουλάχιστον 2 αντίγραφα για κάθε μικρή ομάδα.
 - Φύλλα χαρτοπίνακα και μαρκαδόροι
 - Ψαλίδια και κόλλες (προαιρετικά)

- ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ
- Προετοιμάστε ένα φύλλο του χαρτοπίνακα για την κάθε επιμέρους ομάδα. Κολλήστε τις πληροφορίες για την Ομάδα Χ στο κέντρο του χαρτιού.

ΟΔΗΓΙΕΣ

1. Διαβάστε την ιστορία για την Ομάδα Χ (σελ. 98). Εξηγήστε ότι όλα τα παραδείγματα στο κείμενο είναι καταστάσεις που βιώνουν κατά κανόνα τα άτομα μιας συγκεκριμένης μειονότητας, μιας μειονότητας που δεν έχει δική της χώρα, αλλά υπάρχει σε πολλές χώρες του κόσμου. Δώστε στους συμμετέχοντες την ευκαιρία να μαντέψουν τη μειονότητα και μετά επιβεβαιώστε ότι όλα τα παραδείγματα τα βιώνουν τακτικά οι Ρομά σε πολλές χώρες ανά την Ευρώπη.
2. Ζητήστε σύντομες εντυπώσεις για το κείμενο. Εξηγήστε ότι τα πιο πολλά παραδείγματα είναι παράνομα βάσει του δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων και παράνομα σε όλες τις χώρες της Ευρώπης. Εάν χρειάζεται, φρεσκάρете λίγο τη μνήμη των συμμετεχόντων γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα γενικότερα και, πιο συγκεκριμένα, γύρω από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ). Ανατρέξτε στις βοηθητικές πληροφορίες στη σελίδα 232.
3. Εξηγήστε ότι οι συμμετέχοντες θα δουλέψουν σε μικρές ομάδες (4 - 5 ατόμων) και θα βασιστούν σε μια σύντομη εκδοχή της ΕΣΔΑ για να αντιστοιχίσουν τα παραδείγματα του κειμένου με δικαιώματα που αναγράφονται στη Σύμβαση.
4. Μοιράστε σε όλους αντίγραφα της ΕΣΔΑ και διαβάστε τα μαζί, εάν οι συμμετέχοντες χρειάζονται υπενθύμιση. Απαντήστε σε τυχόν ερωτήσεις αναφορικά με το περιεχόμενο των δικαιωμάτων.
5. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να δημιουργήσουν μικρές ομάδες εργασίας (περίπου 5 άτομα ανά ομάδα) και δώστε σε κάθε ομάδα από ένα φύλλο του χαρτοπίνακα με το κείμενο για την ομάδα Χ. Ζητήστε τους να σημειώσουν πάνω στο χαρτί, κοντά στο κείμενο, κάθε συσχέτιση ανάμεσα σε μέρη της ιστορίας του παιδιού και σε συγκεκριμένα ανθρώπινα δικαιώματα.
6. Δώστε στις ομάδες περίπου 20 λεπτά για να ολοκληρώσουν την αντιστοίχιση. Αφού τελειώσουν, κολλήστε τα χαρτιά στον τοίχο και δώστε στους συμμετέχοντες την ευκαιρία να εξετάσουν αυτά που έκαναν οι άλλες ομάδες - και να παρατηρήσουν τυχόν ομοιότητες ή διαφορές.
7. Περάστε στον απολογισμό.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Ξανασυγκεντρώστε τους συμμετέχοντες σε μία ομάδα και ξεκινήστε τον απολογισμό της δραστηριότητας με κάποιες από τις παρακάτω ερωτήσεις.

- Εκπλαγήκατε με την έκταση και την ποικιλομορφία της κακομεταχείρισης που συχνά υφίσταται η κοινότητα των Ρομά; Πιστεύετε ότι κάποιος ή όλα από τα παραδείγματα αυτά μπορεί να συμβαίνει στη χώρα μας;
- Έχετε ακούσει ή δει ποτέ παραδείγματα υβριστικού λόγου ενάντια σε κοινότητες Ρομά; Έχετε δει τίποτα στο διαδίκτυο;
- Φανταστείτε ότι συναντάτε ένα άσχημο σχόλιο για τους Ρομά στο διαδικτυακό προφίλ κάποιου σε κάποιο κοινωνικό δίκτυο: τι θα κάνατε; Θεωρείτε ότι θα άλλαζε τίποτα εάν οι άνθρωποι άρχιζαν να αντιδρούν σε τέτοια σχόλια ή να δημοσιεύουν θετικές ιστορίες;

Αντλήστε από τις παρακάτω ερωτήσεις για να διερευνήσετε προκαταλήψεις που ενδεχομένως έχουν οι συμμετέχοντες σχετικά με το λαό των Ρομά:

- Οι άνθρωποι που συνέταξαν την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΟΔΑΔ) αλλά και την ΕΣΔΑ πίστευαν ότι ποτέ δεν πρέπει να κρίνουμε κάποιον με γνώμονα σε ποια «ομάδα» ανήκει. Συμφωνείτε;

- Τι λέτε για το σχόλιο του παιδιού ότι υπάρχουν εγκληματίες σε κάθε κοινότητα και όμως δεν βασιζόμαστε σε αυτό για να λέμε ότι όλοι σε αυτήν την κοινότητα πρέπει να είναι εγκληματίες; Γιατί το λέμε αυτό για «όλους τους Ρομά» εάν δεν γνωρίζουμε «όλους τους Ρομά»;
- Αυτοί που συνέταξαν την ΟΔΑΔ επίσης θεωρούσαν ότι υπάρχουν κάποια πράγματα που δεν πρέπει να κάνουμε σε κανέναν, όπως και αν έχει συμπεριφερθεί. Συμφωνείτε;
- Πώς πιστεύετε ότι θα αισθανόσασταν εάν συνέχεια σας κακομεταχειρίζονταν άλλοι στην κοινότητα; Πώς μπορεί να συμπεριφερόσασταν;
- Τι γνωρίζετε για τη ζωή στις κοινότητες των Ρομά; Για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν;

ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ

- Μπορεί πολλοί από τους συμμετέχοντες να έχουν δυνατές προκαταλήψεις σχετικά με τους Ρομά. Προσπαθήστε να αποφύγετε να τις συζητήσετε πριν ολοκληρώσουν οι ομάδες την αντιστοίχιση. Χρησιμοποιήστε κάποιες από τις ερωτήσεις του απολογισμού για να εξετάσετε το θέμα αυτό στο τέλος της δραστηριότητας.
- Όταν οι ομάδες ασχοληθούν με την αντιστοίχιση, πείτε τους ότι μπορούν να χρησιμοποιήσουν όποια μέθοδο θέλουν για να δείξουν τις συσχετίσεις με τα ανθρώπινα δικαιώματα: μπορούν να κόψουν κομμάτια από τις πληροφορίες ή να κόψουν τις καρτέλες και να τις κολλήσουν στο χαρτί του πίνακα. Ή μπορούν να γράψουν με μαρκαδόρους τα άρθρα, να σχεδιάσουν βέλη, κλπ. Αν τους τελειώσουν οι καρτέλες για κάποια δικαιώματα, πείτε τους να χρησιμοποιήσουν τη φαντασία τους για να δείξουν τις υπόλοιπες συσχετίσεις!
- Το κείμενο δεν έχει γραφτεί στα αλήθεια από ένα παιδί Ρομά, αλλά το κάθε ένα από τα παραδείγματα που αφηγείται συμβαίνει πραγματικά σχεδόν σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε κάποιους από τους συνδέσμους στο τέλος για να συζητήσετε περαιτέρω για τους τρόπους κακομεταχείρισης που περιγράφει.
- Ίσως θέλετε να εξηγήσετε στους συμμετέχοντες ότι οι καρτέλες δεν περιλαμβάνουν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα που έχουμε. Η ΕΣΔΑ καλύπτει κάποια μόνο από τα ανθρώπινα δικαιώματά μας - και κάποια μόνο από τα δικαιώματα στην ΕΣΔΑ έχουν συμπεριληφθεί εδώ.
- Χρησιμοποιήστε τον συνοδευτικό πίνακα «Εμπλεκόμενα Δικαιώματα» στη σελίδα 99 για να σχολιάσετε τις συσχετίσεις που έκαναν. Μην ξεχνάτε ότι πολλές από τις εμπειρίες της ιστορίας εμπλέκουν πάνω από ένα δικαίωμα και ότι σχεδόν όλες αντιστοιχούν με το δικαίωμα στην ελευθερία από διάκριση.
- Υπενθυμίστε στους συμμετέχοντες ότι οι παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι λίγο διαφορετικές από τα «κανονικά» εγκλήματα: διέπουν τη συμπεριφορά των κυβερνήσεων ή των ατόμων σε επίσημες θέσεις, όπως είναι οι δάσκαλοι, οι αστυνομικοί ή οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι. Οι δημόσιοι αξιωματούχοι έχουν υποχρέωση να μην κακομεταχειρίζονται ανθρώπους, αλλά έχουν και υποχρέωση να εξασφαλίζουν ότι κανείς δεν κακομεταχειρίζεται κανέναν. Εάν η αστυνομία δεν πάρει στα σοβαρά μια διαμαρτυρία για κακομεταχείριση, μπορεί να αποτυγχάνει εκείνη τη στιγμή ως προς την υποχρέωσή της να υπερασπίζεται τα ανθρώπινα δικαιώματα.

ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ

Μπορείτε για τη δραστηριότητα αυτή να χρησιμοποιήσετε την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα αντί για την Ευρωπαϊκή Σύμβαση.

ΙΔΕΕΣ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ

Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να διερευνήσουν την κατάσταση των Ρομά στη χώρα τους. Θα μπορούσαν διαφορετικές ομάδες να εξετάσουν διαφορετικά θέματα.

Εναλλακτικά, οι συμμετέχοντες θα μπορούσαν να παρακολουθούν ιστότοπους που επισκέπτονται συχνά για τυχόν αρνητικά σχόλια για τους Ρομά. Τέτοια σχόλια θα μπορούσαν να τα αναφέρουν στο Παρατηρητήριο Ρητορικής Μίσους (Hate Speech Watch) στον ιστότοπο της εκστρατείας (www.no-hatespeechmovement.org/hate-speech-watch).

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τα Ενημερωτικά Δελτία που έχει καταρτίσει για την ιστορία των Ρομά το Συμβούλιο της Ευρώπης για να εξοικειώσετε τους συμμετέχοντες με την παλαιότερη και τη σημερινή κατάσταση των Ρομά ανά την Ευρώπη. Για περισσότερες πληροφορίες:

www.coe.int/t/dg4/education/roma/histoCulture_en.asp

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΟΜΑΔΑ Χ

Είμαι ένα παιδί της Ομάδας Χ. Στο σχολείο με έβαλαν σε μια ειδική τάξη για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες. Δε μας επιτρέπουν να πηγαίνουμε σε κανονικές τάξεις. Συχνά με τυραννούν τα άλλα παιδιά επειδή ανήκω στην Ομάδα Χ - το ίδιο και τους φίλους μου. Οι δάσκαλοι δεν κάνουν τίποτα για αυτό. Μάλιστα, μερικοί δάσκαλοι μας κοροϊδεύουν. Ποτέ δεν τους τιμωρούν. Ξέρω ότι σε μια χώρα έστελναν όλα τα παιδιά της Ομάδας Χ σε σχολεία για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες.

Οι άνθρωποι δεν μας θέλουν κοντά τους. Ούτε καν μας ξέρουν, απλά μας φωνάζουν ή μας χτυπάνε γιατί είμαστε αυτοί που είμαστε - ή αυτοί που νομίζουν ότι είμαστε. Ε λοιπόν παιδιά είμαστε, όπως και εκείνοι. Και πώς γίνεται να είμαστε καλά παιδιά αν κάποιος μας φωνάζει ή μας χτυπάει; Πρέπει να τους συμπαθούμε και από πάνω;

Αν πάμε στην αστυνομία, συχνά δε μας ακούνε. Μας λένε ότι μάλλον εμείς φταίγαμε γιατί όλο σε μπελάδες μπλέκουμε. Και πού το ξέρουν; Νόμιζα ότι αυτό το αποφασίζουν τα δικαστήρια. Η αστυνομία μας σταματάει συνέχεια στον δρόμο χωρίς λόγο. Μας λένε ότι νομίζουν ότι κάτι κλέψαμε και πρέπει να μας ψάξουν. Με έχουν σταματήσει μέχρι και 6 φορές σε μία βδομάδα, αλλά δεν έχω κλέψει ποτέ μου τίποτα.

Έχω ακούσει από ανθρώπους της κοινότητάς μου ότι βρέθηκαν στη φυλακή και τους έδειραν οι φύλακες. Γιατί να υπάρχουν άνθρωποι που δέρνουν άλλους και δεν τιμωρούνται; Ακόμα και οι φύλακες πρέπει να τηρούν το νόμο.

Πέρασι το καλοκαίρι, πολλοί άνθρωποι ντυμένοι με τα ίδια ρούχα που τραγουδούσαν τραγούδια εναντίον μας ήρθαν στο χωριό μας. Όλοι τρομάξαμε και κλειδωθήκαμε στα σπίτια μας. Πέταξαν πέτρες στα σπίτια μας και χτύπησαν κάποιους νέους που προσπάθησαν να τους διώξουν. Η αστυνομία δεν έκανε τίποτα...

Οι άνθρωποι της κυβέρνησης συχνά μας προσβάλλουν, σαν να είμαστε όλοι ίδιοι στην Ομάδα Χ και να είναι όλοι στην Ομάδα Χ εγκληματίες. Ε λοιπόν, δεν είμαστε. Σε κάθε κοινότητα υπάρχουν κάποιοι άνθρωποι που κάνουν εγκλήματα. Η κυβέρνηση δεν προσβάλλει όλο τον κόσμο στις άλλες κοινότητες, απλά και μόνο επειδή κάποιοι από αυτούς κάνουν εγκλήματα. Γιατί δεν μπορούν να λένε και καλά λόγια για τους ανθρώπους της Ομάδας Χ, που είναι σαν όλους τους άλλους;

Στην τηλεόραση και στο διαδίκτυο, οι άνθρωποι λένε για εμάς ό,τι τους κατέβει. Έχω βαρεθεί να βλέπω ομάδες στο διαδίκτυο να μας λένε ότι είμαστε βρομιάρηδες ή βλάκες ή και χειρότερα πράγματα. Μας λένε ότι πρέπει να φύγουμε από τη χώρα, να πάμε σπίτια μας ή να βρούμε μια δουλειά όπως όλοι οι άλλοι. Ο μπαμπάς μου πολύ θα ήθελε να είχε δουλειά. Κανείς δεν του δίνει γιατί είναι Ομάδα Χ.

Πώς υποτίθεται ότι θα ζήσουμε; Πώς πρέπει να νιώθουμε, όταν όλοι λένε άσχημα πράγματα για εμάς, ακόμα και όταν δεν μας ξέρουν; Είναι δύσκολο: μερικές φορές δεν θέλω να βγω στο δρόμο γιατί φοβάμαι ότι θα μου φωνάξουν ή θα με δείρουν.

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Σε όλα σχεδόν τα δικαιώματα εμπλέκεται το δικαίωμα της ελευθερίας από διάκριση (Άρθρο 14 ή Πρωτόκολλο 12 της ΕΣΔΑ). Άλλα δικαιώματα που ενδεχομένως εμπλέκονται:

Ειδικές τάξεις ή σχολεία για παιδιά Ρομά.	Πρωτόκολλο 1, Άρθρο 2
Δάσκαλοι που κοροϊδεύουν παιδιά.	Ενδεχομένως Άρθρο 8 (Προσωπική ζωή). Εάν η κακομεταχείριση είναι ιδιαίτερα επαχθής, ενδεχομένως το Άρθρο 3. Εάν επηρεάζει τη μόρφωσή τους, ίσως εμπλέκεται και το Πρωτόκολλο 1, Άρθρο 2.
Δάσκαλοι που δεν τιμωρούνται.	Εάν κανείς δεν παίρνει στα σοβαρά τα παράπονά τους, ίσως το Άρθρο 8 (ή το Άρθρο 3, εάν η κακομεταχείριση είναι ιδιαίτερα επαχθής). Πιθανώς Πρωτόκολλο 1, Άρθρο 2.
Άνθρωποι που φωνάζουν σε Ρομά, άνθρωποι που εισβάλλουν σε χωριά όπου μένουν Ρομά.	Ενδεχομένως το Άρθρο 8, για έντονη κακομεταχείριση, που προκύπτει τακτικά και εάν η αστυνομία δεν κάνει τίποτα για να το αντιμετωπίσει.
Άνθρωποι που τους χτυπούν.	Ενδεχομένως το Άρθρο 8, εάν η αστυνομία δεν ανταποκρίνεται στις διαμαρτυρίες. Εάν ο ξυλοδαρμός είναι ιδιαίτερα έντονος ή συμβαίνει τακτικά, ενδεχομένως το Άρθρο 3.
Αστυνομικοί που δεν λαμβάνουν υπόψη τους διαμαρτυρίες.	Άρθρα 8 ή 3, ανάλογα με το πόσο σοβαρή είναι η καταγγελία. Εφόσον απειλείται η ζωή ανθρώπων, ενδεχομένως το Άρθρο 2.
Αστυνομικοί που σταματούν Ρομά και τους ψάχνουν.	Ενδεχομένως το Άρθρο 5 (Ελευθερία), εάν σταματούν πολύ τακτικά τους ανθρώπους χωρίς βάσιμο λόγο. Επίσης, το Άρθρο 8 (Προσωπική ζωή).
Σωφρονιστικοί υπάλληλοι που δέρνουν Ρομά.	Ενδεχομένως το Άρθρο 3, εάν ο ξυλοδαρμός είναι πολύ έντονος. Επίσης, το Άρθρο 8.
Σωφρονιστικοί υπάλληλοι που δεν τιμωρούνται.	Ενδεχομένως το Άρθρο 3, εάν ο ξυλοδαρμός είναι πολύ έντονος. Επίσης, το Άρθρο 8.
Μέλη της κυβέρνησης που κακομεταχειρίζονται τους Ρομά.	Ενδεχομένως το Άρθρο 8, εάν η κακομεταχείριση είναι ιδιαίτερα επαχθής και επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίον αντιμετωπίζουν και άλλοι άτομα Ρομά.
Κακομεταχείριση στο διαδίκτυο / από τα ΜΜΕ.	Αυτό δε θεωρείται απαραίτητα παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων, επειδή δεν είναι υπάιτιος κάποιος δημόσιος αξιωματούχος. Θα πρέπει η κακομεταχείριση να είναι ιδιαίτερα επαχθής και να έχουν υπάρξει επίσημες καταγγελίες, τις οποίες θα έχουν αγνοήσει δημόσιοι αξιωματούχοι.
Να μην μπορείς να βρεις δουλειά «επειδή είσαι Ρομά».	Ενδεχομένως το Άρθρο 8 - ιδίως εάν αρνούνται κυβερνητικοί οργανισμοί να προσλάβουν κάποιον επειδή είναι Ρομά.
Να φοβάσαι να περπατήσεις στο δρόμο.	Εάν υφίσταται πραγματική απειλή για παιδιά Ρομά στους δρόμους και η αστυνομία δεν κάνει τίποτα για αυτό, ενδεχομένως εμπλέκονται τα Άρθρα 8 ή 3 (ή 2).